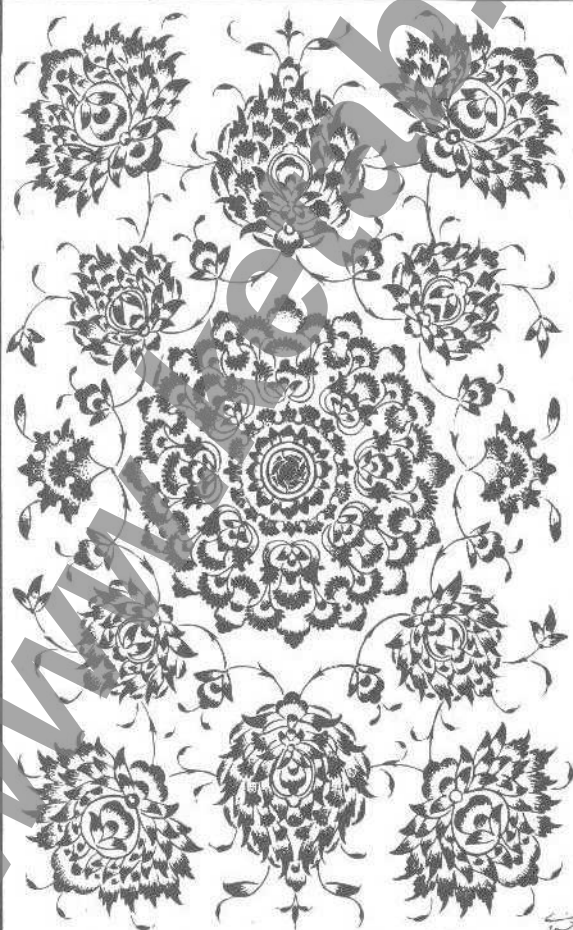

نورِ حسین

ناسِ فلق، توحید، مسد، نصر، کافرون

سلسه جلسات تفسير قرآن كرم
حضرت آيت الله العظمى حاج آقا مجتبى تهرانى رحمته الله

سرشناسه: تهرانى، مجتبى، ۱۳۱۶-۱۳۹۱ هـ. ش
عنوان و نام پديدآور: نور مبين: تفسير سوره‌هاى ناس، فلق، توحيد،
مسد، نصر و كافرون / حضرت آيت الله العظمى حاج آقا مجتبى تهرانى رحمته الله؛
تحقيق و ويرايش: حجة الاسلام محمد عسگرى
مشخصات نشر: تهران: موسسه فرهنگى پژوهشى مصابيح الهدى، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهرى: ۳۵۲ صفحه
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۹۴۰-۰۶-۹
يادداشت: كتابنامه به صورت زيرنويس.
موضوع: تهرانى، مجتبى، ۱۳۱۶-۱۳۹۱
موضوع: تفاسير شيعه--قرن ۱۴
رده بندى كنگره: ۱۳۹۳ ن ۹۷۹۷/۲۹۷ BP۹۸۸
رده بندى ديويى: ۲۹۷/۱۷۹
شماره كتابشناسى ملي: ۳۵۲۶۲۷۸

مدير هنرى: مجيد زارع
قيمت شوميز: ۱۵۰۰۰ تومان
قيمت كالينگور: ۲۰۰۰۰ تومان
تيراژ: ۶۰۰۰ جلد
چاپ اول: پاييز ۱۳۹۳
تلفن مؤسسه: ۷۷۶۵۲۱۳۴
آدرس سايت: www.mojtabatehrani.ir
ليتوگرافى: موعود
چاپ: گلبلان
صحافى: خوش قامت

فهرست

- درباره مؤسسه پژوهشی فرهنگی مصابیح الهدی | ۲۰
- نگاهی بر زندگی نامه حضرت آیت الله العظمی حاج آقا
- مجتبی تهرانی | ۲۲
- مقدمه | ۲۸

سوره ناس

- محل نزول سوره | ۳۳
- آیا این سوره جزو قرآن است؟ | ۳۴
- شأن نزول سوره | ۳۵
- پیغمبر اکرم ﷺ هیچ گاه مسحور نمی شود | ۳۶
- آیات کریمه اول تا سوم | ۳۹
- بحث لغوی | ۳۹

دلیل خطاب الهی به پیغمبر اکرم ﷺ | ۴۰

- بررسی قول برخی از مفسران | ۴۰
- توجه به اهمیت مطلب | ۴۱
- ظرافت در معنای آیه | ۴۲
- حکمت توالی سه صفت «رب، ملک و اله» | ۴۳
- پناهگاه انسان ها | ۴۳
- تقرب توالی تمسک به اسماء | ۴۵

✽ سیر روحی بشر از مآدیت به معنویت | ۴۶

دلیل تقطیع آیات | ۴۷

علّت اضافه شدن صفات الهی به کلمه «ناس» | ۴۹

- ✽ ۱. مخاطب آیه، انسان است | ۴۹
- ✽ ۲. انسان، یگانه مُدرک اسمای الهی | ۵۰
- ✽ ۳. انسان، مظهر اتمّ و اکمل اسمای الهی | ۵۰
- ✽ ۴. انسان، فراموش‌کننده اسمای الهی | ۵۴
- ✽ ۵. انسان، مدّعی متوهم | ۵۴
- ✽ ۶. انسان، تنها پرستنده خدایان ساختگی | ۵۵

دلیل انتخاب کلمه «ناس» به جای «انسان» | ۵۶

- ✽ ۱. خصوصیت بشر نسبت به دیگر مخلوقات | ۵۷
- ✽ ۲. نویسان روحی انسان | ۵۷
- ✽ رویارویی اولیای خدا با حوادث | ۵۸
- ✽ آیات کریمه سوم تا ششم | ۵۸

✽ بحث لغوی | ۵۹

وسواس، آهنگی فریبنده | ۶۰

✽ روش دقیق و ماهرانه شیطان در جذب انسان‌ها | ۶۲

مروری بر وسوسه‌های شیطانی | ۶۳

- ✽ شیطان همیشه در کمین‌گاه است | ۶۴
- ✽ انسان‌های ضعیف، گرفتار آهنگ پنهانی وسوسه | ۶۵
- ✽ وسوسه‌های پنهانی شیطان در دل انسان | ۶۶

- * دل انسان، مرکز حیات انسان | ۶۷
- * «انسان» عرصهٔ جنگ بین امواج رحمانی و شیطانی | ۶۹
- * الهامات ربّانی و ملکی | ۶۹
- * امواج شیطانی | ۷۰
- * شیطان‌های انس در کنار شیاطین جنّ | ۷۱
- * «روی‌گردان شدن از خدا» عامل گرفتاری در وسوسهٔ شیاطین | ۷۲
- * نمونهٔ بارز شیاطین انس | ۷۳
- * وسواس و منشأ آن | ۷۴
- * عقده‌های روحی، عامل وسواس | ۷۴
- * «منابّه و محاکات»، عامل وسواس | ۷۶
- * رابطهٔ دین‌داری و وسواس | ۷۶
- * «بلندپروازی‌ها» عامل عقده‌های روحی | ۷۷
- * بلندپروازی‌های به ثمر نرسیده | ۷۸
- * بلندپروازی‌های به ثمر رسیده | ۷۸
- * تکرار در عمل و رکود در عمل، ثمرات عقده‌های روانی | ۸۰
- * تذکراتی جهت مقابله با وسواس | ۸۱
- * لطائف دربارهٔ سوره | ۸۳
- * دلیل تکرار لفظ «الناس» | ۸۳
- * ترتیب سوره‌ها در نزول و مصحف شریف | ۸۵
- * پناه بردن به خداوند، تنها راه نجات | ۸۶

سوره فلق

- ❖ فضیلت تلاوت سوره | ۸۹
- ❖ آثار تلاوت سوره‌ها | ۹۰
- ❖ معنا و مفهوم تلاوت | ۹۰
- ❖ مراتب مختلف تلاوت قرآن کریم | ۹۱
- ❖ دلیل لعن قرآن نسبت به برخی تلاوت‌کنندگان | ۹۲
- ❖ علت عقب ماندگی مسلمانان | ۹۳
- ❖ تفاوت هدف تلاوت و آثار وضعی قرائت | ۹۴
- ❖ آیه کریمه اول | ۹۷
- ❖ بحث لغوی | ۹۷
- ❖ راست و دروغ بودن لفظ در تطبیق با واقعیت | ۹۹
- ❖ اگر دلت را با خدا پیوند زدی، راست‌گو هستی | ۱۰۰
- ❖ بررسی مفهوم گسترده «فَلَقْ» | ۱۰۰
- ❖ «اصل وجود» و «سیر تکاملی» نوعی شکاف است | ۱۰۰
- ❖ «لبس بعد از لبس» یا «خلع لبس»؟ | ۱۰۲
- ❖ خداوند، کمک‌کار انسان در شکافتن ظلمت‌ها | ۱۰۳
- ❖ افق‌های پی‌درپی در مسیر کمال | ۱۰۴
- ❖ آفرینش دائمی خداوند | ۱۰۵
- ❖ نکات و اشارات آیه | ۱۰۶
- ❖ اشاراتی در باب «فَلَقْ» | ۱۰۸
- ❖ ۱. فلق، شکاف آشکارکننده است | ۱۰۸
- ❖ ۲. فلق، واقعیت‌نما است | ۱۰۹
- ❖ ۳. فلق، آشکارکننده حقیقت هستی‌بخش است | ۱۰۹

❖ ۴. تقابل نور و ظلمت | ۱۰۹

❖ ۵. نور، آغشته به ظلمت است | ۱۱۰

آیه کریمه دوم | ۱۱۳

چند نکته مهم پیرامون این آیه | ۱۱۳

❖ بررسی نظر حکما دربارهٔ شرور عالم | ۱۱۳

❖ بررسی نظر عرفا دربارهٔ شرور عالم | ۱۱۵

حرکت به سمت نور | ۱۱۷

❖ مصائب و سختی‌ها در راه رسیدن به نور | ۱۱۷

❖ لوازم رسیدن به نور | ۱۱۸

آیه کریمه سوم | ۱۲۱

❖ بحث لغوی | ۱۲۱

❖ معنای جامع «غاسق» و نکات مربوط به آن | ۱۲۲

بطون مختلف آیه، در نگاه‌های متفاوت | ۱۲۴

❖ معنای عامیانه و ظاهری آیه | ۱۲۴

❖ معنای آیه در نظر اهل حکمت | ۱۲۵

❖ معنای آیه در نظر علمای اخلاق | ۱۲۶

❖ معنای آیه در نظر اهل معرفت | ۱۲۷

❖ معنای آیه در نظر اهل توحید | ۱۲۷

❖ معنای آیه در نظر یک مؤمن متدین | ۱۲۸

❖ معنای آیه از منظر حقوقی و اجتماعی | ۱۲۹

آیه کریمه چهارم | ۱۳۱

❖ بحث لغوی | ۱۳۱

• اطناب قرآن حکیمانه است | ۱۳۲

بررسی منشأ شرور | ۱۳۳

بررسی حقیقت سحر | ۱۳۵

• راه‌های سحر کردن جادوگران | ۱۳۶

• دنیای غرب، ساحر شرق عالم | ۱۳۸

• حرکتی حقیقی است که جان داشته باشد | ۱۳۹

• استعمار، استثمار را در پی دارد | ۱۳۹

• سحر تبلیغاتی دشمنان | ۱۴۰

یگانه راه نجات از سحر | ۱۴۱

• اثرات تکیه کردن به غیر خداوند | ۱۴۲

• معصیت خداوند، عامل هلاکت انسان‌ها | ۱۴۴

• خداوند، تنها گره‌گشای اعتقادات بشر | ۱۴۴

حکمت ترقیب آیات سوره | ۱۴۵

آیه کریمه پنجم | ۱۴۷

• بحث لغوی | ۱۴۷

بحثی پیرامون معنای حسد | ۱۴۸

• تفاوت بین غبطه و حسادت | ۱۴۸

• عمل به حسادت، خطر آفرین است | ۱۴۹

«حسد» منشأ ضررها | ۱۵۰

• حسادت با تاریخ انسان گره خورده است | ۱۵۱

❖ حسادت به همگان | ۱۵۲

❖ حسد مزنی ندارد | ۱۵۲

❖ حسادت در امور مادی و معنوی | ۱۵۳

❖ تأثیر حسادت بر سرنوشت اَمّت‌ها | ۱۵۳

❖ حسادت دشمنان علی علیه السلام به ایشان | ۱۵۴

❖ اولین حسادت در اسلام | ۱۵۶

سورۃ توحید

❖ شأن نزول | ۱۵۷

❖ اسامی سوره | ۱۵۹

❖ شأن و منزلت سوره | ۱۶۰

❖ «توحید» رابط میان خالق و مخلوق است | ۱۶۰

❖ «توحید» ثلث قرآن است | ۱۶۱

❖ «توحید» سوره‌ای برای نمازهای یومیه | ۱۶۴

❖ آثار قرائت و مداومت بر سورۃ توحید | ۱۶۵

❖ (الف) پیشگیری از ارتکاب گناه | ۱۶۵

❖ (ب) آمرزش گناهان | ۱۶۶

❖ (ج) حضور فرشتگان بعد از مرگ | ۱۶۶

❖ (د) وسعت رزق مادی | ۱۶۷

❖ (ه) ایمنی از شر ستمگران | ۱۶۷

❖ آیه کریمه اوّل | ۱۶۹

❖ بحث لغوی | ۱۶۹

نکاتی پیرامون عبارت شریف ﴿هُوَ اللَّهُ﴾ | ۱۷۱

﴿رابطهٔ «هُوَ» و اسم اعظم | ۱۷۱

﴿«هُوَ» حرف اشاره | ۱۷۲

﴿«هُوَ»، اشاره به ذات مقدس الهی | ۱۷۳

﴿لفظ «الله» در لغت عرب | ۱۷۳

فطری بودن و تقدّم تاریخی توحید | ۱۷۴

﴿نقدی بر نظرات «دیوید هیوم»^۲ | ۱۷۵

﴿«الله» معبود همیشگی بشر | ۱۷۹

وحدت از دیدگاه حکما | ۱۸۱

﴿وحدت جنسی | ۱۸۱

﴿وحدت نوعی | ۱۸۲

﴿وحدت عددی | ۱۸۲

﴿وحدت کمی | ۱۸۲

﴿وحدت کیفی | ۱۸۲

﴿وحدت وصفی | ۱۸۲

﴿وحدت شخصی | ۱۸۳

﴿وحدت حقیقی | ۱۸۳

توحید از منظر مولی‌الموحدین (علیه السلام) | ۱۸۴

﴿ابتدای دین، معرفت پروردگار است | ۱۸۴

﴿کمال معرفت خدا، عمل به شناخت‌ها است | ۱۸۵

﴿کمال تصدیق، توحید عملی است | ۱۸۶

﴿کمال توحید عملی، اخلاص است | ۱۸۷

﴿کمال اخلاص، نفی صفات از ذات خدا | ۱۸۸

بررسی وحدت حقه حقیقیه خدای متعال | ۱۸۹

- تفاوت معنای «احد» با وحدت مورد نظر حکما | ۱۸۹
- وحدت واقعی و کثرت مفهومی ذات و صفات الهی | ۱۹۱
- بحث لغوی | ۱۹۳

بحثی پیرامون «الصَّمَد» | ۱۹۴

- معنای «الصَّمَد» در روایات اهل بیت | ۱۹۴
- ارتباط آیات اول و دوم سوره توحید | ۱۹۵
- انحصار صمدیت در ذات مقدس ربوبی | ۱۹۹
- آثار درک معنای «صمدیت پروردگار» | ۱۹۹
- دلیل تکرار لفظ جلاله «الله» در آیه دوم | ۲۰۱

بررسی معنای دوم «الصَّمَد» | ۲۰۲

- معنای «الصَّمَد» در نگاه امام باقر (ع) | ۲۰۳

آیه کریمه سوم | ۲۰۷

- معتقدین به زاد و ولد خداوند | ۲۰۷
- کلام امیرالمؤمنین (ع) پیرامون «لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ» | ۲۰۹
- تفسیر «صمد» در «لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ» | ۲۱۱
- ترتیب جملات در آیه | ۲۱۲

بررسی چند نکته اساسی پیرامون معنای آیه | ۲۱۳

- بررسی دامنه و گستره احتیاج به خدا | ۲۱۳
- بررسی وجود و تعداد واسطه مخلوقات با خدای متعال | ۲۱۳

۲۱۳

- بررسی و تعیین واسطه خلق با خالق | ۲۱۴

بررسی جایگاه «ولایت» در اسلام | ۲۱۵

• ضرورت شناخت خصوصیات شخصی امام | ۲۱۷

آیه کریمه چهارم | ۲۲۱

• بحث لغوی | ۲۲۱

بی‌همتا بودن خدای متعال | ۲۲۲

• نفی انواع مثلثیت | ۲۲۲

• صفات ذات و فعل | ۲۲۳

• نفی همتایی در فعل خدا | ۲۲۴

نگاه سراسری به آیات | ۲۲۵

• ردّ جمیع انواع شرک در سوره توحید | ۲۲۶

• نفی شرک ذاتی، صفاتی و افعالی در سوره توحید | ۲۲۶

• اثبات توحید و نفی شرک در سوره توحید | ۲۲۸

توحید در عمل | ۲۲۹

• شیران روز و خلوت‌نشینان شب | ۲۳۰

• فرزانهایی از مناجات شبانه | ۲۳۱

• مکتب توحیدی انبیا | ۲۳۲

• توحید حقیقی، سراسر وجود انسان را فرا می‌گیرد | ۲۳۳

• مرحله‌ی اعلای توحید | ۲۳۵

• اندیشه‌ات را با عمل همراه کن | ۲۳۵

نفحات الهی^۱ در زندگی بشر | ۲۳۶

سوره مد

• شأن نزول سوره | ۲۴۱

• بحث لغوی | ۲۴۵

آیه کریمه اول | ۲۴۴

نکات تفسیری آیه | ۲۴۸

• معنای کنایه | ۲۴۸

• دلیل مکنی شدن عمومی پیغمبر ﷺ به «ابولهب» | ۲۴۹

آیه کریمه دوم | ۲۵۲

• بوجی شخصیت‌های مادی | ۲۵۳

• مرگ بر ثروت و قدرت ابولهب | ۲۵۴

• معنی «ما» در آیه شریفه | ۲۵۴

• مقهورین ثروت و قدرت | ۲۵۶

• ثروت و قدرت در راه دنیا یا آخرت؟ | ۲۵۷

• عاقبت ابولهب | ۲۵۸

معجزه قرآن درباره عاقبت ابولهب | ۲۵۹

• توبه مستکبرین در هنگام مرگ سودی ندارد | ۲۶۰

آیه کریمه سوم | ۲۶۲

• بحث لغوی | ۲۶۳

• عاقبت دنیوی ابولهب | ۲۶۴

• آخرت نزدیک است | ۲۶۴

آیات کریمه چهارم و پنجم | ۲۶۶

✽ بحث لغوی | ۲۶۷

تفسیر آیات آخر | ۲۶۷

✽ گردن بندام جمیل | ۲۶۸

اشکال برخی مفسرین درباره سوره | ۲۷۰

✽ پاسخ مفسرین به اشکال | ۲۷۱

✽ پاسخ اساسی با توجه به علم الهی | ۲۷۲

اشکال مبلغ مسیحی درباره سوره | ۲۷۳

✽ پاسخ اول: سوء استفاده ابولهیب از خویشاوندی با

پیغمبر ﷺ | ۲۷۴

✽ پاسخ دوم: سوء استفاده ابولهیب از عدم رسوایی | ۲۷۴

✽ پاسخ سوم: ارزش های مادی در اسلام موضوعیت ندارد | ۲۷۵

✽ پاسخ چهارم: سرسختی اسلام در حفظ اصول اعتقادی | ۲۷۵

✽ پاسخ پنجم: تطهیر محیط آلوده | ۲۷۵

✽ حقوق مردم بر اخلاقیات اولویت دارد | ۲۷۶

✽ نقش همسر در سعادت و شقاوت همسر | ۲۷۸

نظام غیبی حاکم بر نظام مادی | ۲۷۸

سوره نصر

آیات کریمهٔ اوّل و دوم | ۲۸۱

✽ بحث لغوی | ۲۸۱

✽ شأن نزول سوره | ۲۸۱

✽ تاریخ نزول سوره نصر | ۲۸۳

معجزهٔ قرآن در پیشگویی تاریخ | ۲۸۵

✽ فتح مرکز کفر، مقدمهٔ فتح نهایی | ۲۸۵

دین الهی و پیروزی آن | ۲۸۸

✽ یاری خداوند، عامل پیروزی های معنوی | ۲۸۸

✽ یاری خداوند به شرط حرکت در مسیر الهی | ۲۹۰

✽ وعدهٔ الهی حتمی است | ۲۹۰

بررسی چند نکتهٔ تفسیری دربارهٔ آیه | ۲۹۱

✽ ۱. ارتباط آیات و کلمات سوره با یکدیگر | ۲۹۱

✽ ۲. تأثیر شرایط محیطی بر گرایشات جمعی | ۲۹۲

✽ گرایشات فردی نادر و مخالف فضای کلی | ۲۹۳

✽ تأثیرات فساد محیط، بر فطرت | ۲۹۴

آیهٔ کریمهٔ سوم | ۲۹۵

✽ رابطهٔ بین نعمت و شکر آن | ۲۹۵

✽ باید بین نعمت و شکر تناسب باشد | ۲۹۶

✽ شکر نعمت های مادی و معنوی | ۲۹۸

❖ رابطه بین تحمید و تسبیح | ۲۹۸

❖ استغفار پیغمبر اکرم و معصومین علیهم السلام | ۲۹۹

❖ دلیل استغفار بعد از شکرگزاری | ۳۰۰

❖ تطبیق بحث با روایات معصومین علیهم السلام | ۳۰۱

❖ خداوند منشأ تمام کمالات است | ۳۰۲

❖ هدف زندگی پیغمبر صلی الله علیه و آله گسترش اسلام است | ۳۰۳

سوره کافرون

❖ شأن نزول سوره | ۳۰۵

❖ آیات کریمه اول و دوم | ۳۰۷

❖ بحث لغوی | ۳۰۷

❖ کافر، فطرتش را نادیده می گیرد | ۳۰۷

❖ پیشنهاد کفار و بایمردی پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله | ۳۰۸

❖ مکتب توحید، مکتب سازش نیست | ۳۱۰

❖ شکوفایی استعدادها در مکتب توحید | ۳۱۰

❖ کافر ثروتمند از موحد تهی دست می ترسد | ۳۱۲

❖ آیات کریمه سوم تا پنجم | ۳۰۷

❖ علت تکرار آیات | ۳۱۵

❖ ۱. تأکید | ۳۱۵

❖ ۲. حال و استقبال | ۳۱۶

❖ ۳. قابلیت روحی | ۳۱۶

❖ ۴. زمان و کیفیت عبادت | ۳۱۷

❖ ۵. معبود و کیفیت عبادت | ۳۱۷

- سرمنزل مکاتب مادی، مادیّت است | ۳۱۸
- بازگشت «سریچی از برخی فروع» به «کفر در اصول» | ۳۱۹
- علی علیه السلام، سبیل وابستگان به مکتب توحید | ۳۲۰
- موحد، لحظه‌ای باطل را تأیید نمی‌کند | ۳۲۱
- زهرا علیها السلام، دست پرورده مکتب توحید | ۳۲۲
- یقین و شک در پرستش | ۳۲۲

گفتاری پیرامون مفهومی «شک» | ۳۲۳

- مؤمن هیچ‌گاه گناه نمی‌کند | ۳۲۳
- شک، مؤمن را ساقط می‌کند | ۳۲۴
- اشاره به برخی نکات تفسیری سوره | ۳۲۴
- دلیل استعمال «ما» در آیات | ۳۲۴
- تقدّم «نفی» بر «اثبات» در منظر اسلام | ۳۲۶
- آیه کریمه ششم | ۳۲۷
- پاسخ به چند اشکال تفسیری | ۳۲۷
- توحید، زیبنده موحدین است | ۳۲۸

منابع | ۳۳۱

آیات | ۳۳۷

روایات | ۳۴۲

نماینه | ۳۴۷